

YSGOL Y FAENOL

POLISI GWRTH - FWLIO

DATGANIAD POLISI

NOD:

1. Creu polisi pendant sut i ddelio â bwlio pan ddigwydd yn yr ysgol.
2. Cadw at y Canllawiau Gwrth-fwlio (Cylchlythyr 23/2003)

AMCAN:

1. Creu amgylchfyd lle mae pawb yn teimlo'n gartrefol, saff a hapus. Dim ond mewn awyrgylch felly y bydd pawb yn gallu cyrraedd eu llawn botensial. Mae bwlio o unrhyw fath yn gwarafun cyfle cyfartal.
2. Lle bo bwlio yn digwydd, ein bod yn gallu ei adnabod yn fuan gan ddelio â'r mater mor fuan ag y bo modd a'i ddileu.

NODWEDDION:

a. Beth ydi bwlio?

Mae sawl diffiniad i'r term 'bwlio' ond sefydlwyd y polisi hwn ar y diffiniad hwn:
"Y bwriad i frifo, dychryn neu fygwth person arall sy'n parhau dros gyfnod o amser gan ei gwneud yn anodd i'r dioddefwr amddiffyn ei hun."

Gall hyn gynnwys:

<i>galw enwau</i>	<i>pryfocio</i>
<i>gwthio neu dynnu rhywun</i>	<i>taro neu ymosod ar rywun</i>
<i>cam-drin offer neu eiddo person</i>	<i>cael eu gadael allan o chwarae</i>
<i>galw enwau a dweud celwyddau am rywun</i>	
<i>gorfodaeth i rannu pethau e.e. fferins</i>	
<i>ymosodiad oherwydd lliw, iaith, crefydd neu anabled</i>	

Rhaid derbyn bod rhai o'r uchod yn digwydd yn y broses o dyfu ac ar dro siawns, a hynny heb falais. Ni ddifinnir hynny fel bwlio yn y cyswllt hwn, eithr delir ag ef yn syth pan ddaw i sylw'r athrawon, ond os digwydd i'r un person droeon, fe ystyrir hynny yn bwlio.

b. Pa bryd y digwydd?

Gall bwlio ddigwydd unrhyw bryd ond gan amlaf pan fydd oedolion yn annhebygol o fod yn llygad dyst i'r digwyddiad (e.e. amser chwarae, neu mewn manau mwy diarffordd o'r ysgol). Mewn sefyllfaoedd o'r fath mae athrawon yn ddibynol ar blant, rhieni neu ofalwyr i roi gwybod iddynt am unrhyw achos o fwlio.

Yn aml iawn fodd bynnag, ni cheir gwybod am achosion oherwydd:

- ofn ar blant eraill o gael eu bwlio eu hunain os ydynt yn cwyno;
- ofn gan yr un sy'n dioddef y bwlio rhag i'r bwlio gwaethygu os gwneir cwyn;
- ofn gan blentyn na chymerir ei gwyn o ddifrif.

CAMAU I'W CYMRYD

Mae rhwystro i fwlio digwydd yn well na cheisio ei atal pan fo wedi digwydd, felly bydd yr ysgol yn cadw llygad manwl ar arwyddion posibl ac yn cymryd pob adroddiad o fwlio o ddifri. Mae'r ysgol yn defnyddio cyfleoedd o fewn y cwricwlwm i gyflwyno ethos yr ysgol ac i godi ymwybyddiaeth y disgyblion o sut mae ymateb yn gadarnhaol i wrthdaro a all godi o bryd i'w gilydd.

Caiff disgyblion blynyddoedd 3-6 wersi yn y rhaglen gwrth fwlio KIVA.

Pan geir adroddiad fod bwlio yn digwydd delir â phob achos yn unigol yng ngoleuni'r hyn sydd wedi digwydd. Y nod pennaf yw nid 'achub' y dioddefwr, na chosbi'r bwli (er bod y ddau yn digwydd yn naturiol) ond ceisio bod o gymorth i'r ddau ddod i well dealltwriaeth o'u hymddygiad ac i ystyried ffyrdd i osgoi neu ddatrys anawsterau maen nhw'n eu profi neu arddangos.

Yn gyffredinol dilynr y drefn hon mewn achosion:

i. Trafod y digwyddiad gyda'r plant yn unigol.

Bydd hyn yn cynnal y dioddefwr trwy:

- sicrhau fod y plentyn yn teimlo bod rhywun yn gwrandao arno/arni;
- sicrhau'r plentyn bod pob achos o fwlio yn cael ei gymryd o ddifrif;
- gefnogi'r plentyn wrth egluro sut y caiff gynhaliaeth a sut yr ymdrinnir â'r gwyn.

Mae angen dangos fod y bwli hefyd yn cael chwarae teg trwy:

- egluro'r rhesymau pam y cynhelir y cyfarfod;
- fod yn hamddenol ac anfeirniadol er mwyn sicrhau fod y plentyn hwn hefyd yn teimlo ei fod yn cael gwrandawriad;
- sicrhau'r plentyn fod pob achos o fwlio yn achos difrifol ac nad oes modd cymeradwyo ymddygiad o'r fath;
- egluro sut y gellir rhoi cymorth a chynhaliaeth iddo/iddi a sut y byddir yn ymdrin â'r digwyddiad

ii. **Cyfweld y ddau blentyn gyda'i gilydd**

Yn y cyfweiliad hwn dylid:

- i. rhoi cyfle i'r plant drafod y broblem yn ôl eu dealltwriaeth nhw ohoni, tra bo'r athro yn cadw'n dawel ac anfeirniadol;
- ii. cael yr athro i wrando mwy nag yw'n siarad. Mae'n bwysig nad yw'r athro yn cymryd yn ganiataol sut mae'r plant yn teimlo nac yn rhagweld yr hyn sydd ganddynt i'w ddweud. Mae plant yn llawer mwy tebygol o feddwl ynglŷn â'r ymddygiad pan deimlant fod rhywun yn gwrandao arnynt yn hytrach nag yn siarad hefo nhw;
- iii. aralleirio'r hyn a glywyd, er mwyn dangos dealltwriaeth o'r hyn a ddywedwyd. Mae'n bwysicach deall sut mae'r plant y dehongli'r sefyllfa na sut mae athro'n ei gweld hi;
- iv. annog y plant wrth eu holi i fyfyrion ynglŷn â'r ymddygiad a'r ffactorau.
- v. annog y plant i ganfod ffyrdd o ddatrys y broblem dan sylw ac osgoi ail-adrodd y digwyddiad.

iii. **Cynnal cyfarfod i'r rhieni/gwarcheidwaid**

Os yw problem yn codi gyda'r un plentyn yna fe ddylid gadael i'r rhieni/ gwarcheidwaid wybod am natur y broblem a'r gofid.

vi. **Cofnodi:**

Llenwir ffurflen 'Adrodd am ddigwyddiad o fwlio' ar bob achlysur o fwlio.

vii. **Gweithredu pellach**

Pan fydd y strategaeth uchod yn methu, a'r bwlio yn parhau, bydd yn rhaid cymryd camau pellach. Gall y camau hyn gynnwys:

- Dod ag asiantaethau allanol i mewn i'r drafodaeth (er mwyn ystyried a oes problemau cymdeithasol, emosiynol, corfforol neu iechyd meddwl ychwanegol y bydd angen i'r asiantaethau allanol fynd i'r afael â hwy).
- Cosbau megis:
 - symud y disgybl o'r grŵp
 - gwrthod breintiau
 - rhaglen cynnal fugeiliol
- Pe bai pob ymgais wedi methu, gellir ystyried gwaharddiad penodedig.

Yn naturiol, y mae'r polisi hwn yn cyd-reddeg â Pholisi Disgyblaeth yr ysgol.

MABWYSIADWYD GAN Y CORFF LLYWODRAETHOL:

ARWYDDWYD (CADEIRYDD):

ADOLYGWYD:

FFURFLEN ADRODD AM DDIGWYDDIAD O FWLIO

Enw'r disgybl: _____ **Blwyddyn:** _____

Dyddiad: _____

Enw'r un/ rhai sy'n gwneud yr honiad: _____

Manylion am y digwyddiad:

Adroddwyd am y digwyddiad wrth: _____

Mesurau a gymerwyd:

Arwyddwyd gan: _____ **Dyddiad:** _____